

1796, 1 42

FACULTATIS IURIDICAE
DECANVS
FRANC. MAVRITIVS BACHMANN
ICTVS

EMINENTISS. AC CELSISS. PRINCIPIS ELECTORIS MOGVNTINI CON-
SILIARIVS REGIMINVS ACTVALIS, MEMORATAE FACVLTATIS ADSES-
SOR, ET IVRIS PVBLICI TVM ECCLESIASTICI TVM
POLITICI PROFESSOR PVBL. ORDIN.

SOLEMNIA INAVGVRALIA

NOBILISSIMI AC CLARISSIMI IVRIVM
CANDIDATI

D. IOAN. HENRICI GODOFREDI KAVPISCH

QVERFVRTENSIS

DIE XIII. IVLII MDCCXCVI.

LOCO CONSVETO

PERAGENDA INDICIT.

PRAEMISSA DISQVISIONE:

NVM IVS PRIMIS PRECIBVS CAESAREIS QVAESITVM SIT
PRECISTAE AD PRIMVM BENEFICIVM VACANS PRAE CANONICIS
DOMICELLARIBVS ORDINE PRIORIBVS IN ECCLESIA,
CVIVS CAPITVLVM EST CLAVSVM?

ERFORDIAE,

Typ. IO. CHRIST. GOERLING, Acad. TYPOGR.

RECHENKUNST

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

ALGEBRA

§. I.

In censu iurium, quae Caesari reseruata dicuntur, locum haud infimum vi antiquissimae obseruantiae^{a)} tenere ius primiarum precum^{b)}, vi cuius et Caesar, et qui viuo eo in successorem electus est, Romanorum Rex facultate gaudet in Ecclesiis intra fines imperii germanici sitis, s. metropolitani, s. cathedralibus, s. collegiatis, tum Catholicis, tum Aug. Confess. addictis, et in his quidem posterioribus ad

A 2

nor-

a) Ius primiarum precum imperiale ab antiquissimis iam temporibus vsu obtinere, omnes ac singuli scriptores unanimi consensu affirmant. Vid. IOH. GODFRED. MÜLLER in *Diss. histor. polit. de iure primiarum precum, eiusque exercitio Spec. I. P. I. C. I. §. 1. Lips. 1789.* imo sunt, qui ius dandi primas preces sola consuetudine inueterata niti contendunt, cum aliud iuris huius fundamentum nequidem augustissimi concedentes in diplomatis precum allegassent. vid. PHILIP. HEDDERICH in *Elem. iuris Canonici P. 3. Tit. 4. §. 33. Bonnae 1791.* idem in *Diss. de vero ac genuino statu hodierno primiarum precum. Bonnae 1778.* BOESE *spec. academ. de eodem iure. ibidem 1778.*

b) Ingens sane est scriptorum copia, quibus per nouissimos potissimum centum annos ius illud plures sunt commentati, quorumque largum indicem conscriptum videre est in Bibliotheca Lipenio-ienicheniana sub voce: *preces primariae.* Praecipuos quoque ex illis cum loco et anno editionis recenset praefatus IOH. GOD. MÜLLER in *ingressu Diss. supra cit.*

normam in Pace Westphalica praescriptam c), semel saltem durante regiminis candidatum iuxta statuta Capituli qualificatum cum effectu d) praesentandi ad beneficium ecclesiasticum vel actu vacans, vel proxime vacaturum, res est omnibus in imperio rerum publicarum cultoribus notissima.

§. 2.

Licet autem vastissimum hoc et fere immensum de iure primarum precum Caesaris argumentum ex principiis tum communibus tum propriis iuris publici praesertim ecclesiastici germanici plures ex catholicis eque ac protestanticis scriptoribus data opera et magno eruditionis apparatu excuserint, ut scripta hinc inde ad excussionem huius argumenti in lucem edita multorum voluminum bibliothecam conficiant, supersunt tamen adhuc nonnullae, quas vel silentio plane praetereunt, vel incidenter aut leuiter saltem attingunt,

c) Conf. instrum. P. o. art. 5. §. 18—26. lites super sensu vocis: *exercuit*, in cit. §. 26. exortas, uti et totam catholicos inter, ac protestantes de primis caesareis precibus contentionem ex actis enarrat IOAN. ANDR. BRAND in *Diss. hist. publ. Can. de iure Caesareo primariorum precum*, C. 3. Wirceb. 1749.

d) inde est, quod, licet ius precibus quaesitum per renunciacionem, aut mortem precistae ante impetratum beneficium extinguatur, Caesari tamen facultas maneat, nouum precistam nominandi, quamdiu nondum functus est iure suo cum effectu; sicut enim in casu, ubi eg. electus decedit, aut electionem admittere recusat, alium eius loco eligendi ius penes ipsos eligentes manet, ita et ius alium nominandi precistam, primo mortem oppetente, vel preces recusante, saluum sit Caesari, iure suo nondum cum effectu functo, est necesse. Vid. HEDDERICH in *Elem. iur. Can. cit. l. §. 35. n. 7.* BRAND in *cit. Diss. C. 7. §. 3.* ENGEL in *coll. vniu. iur. Canon. l. 3. T. 5. §. 7. n. 2. p. 551.*

gunt, quaestiones particulares ob utilitatem suam pragmaticam non minus, ac materiae suavitatem et iucunditatem hodiernum literati, et qui vix in rebus ad statum imperii vel ecclesiae publicum pertinentibus satiari potest, eruditi orbis palatum summopere allicientes, simulque pro dignitate sua longe vberiore, quam quae intra nimis arctos programmatis huius cancellos contineri queat, elucubrationem exspectantes. Inter has una ex praecipuis et maximi momenti est: *Num precista imperialis, si de coetero Canonicis instructus sit qualitatibus, vi precum imperialium, fundatam habeat intentionem ut in ecclesiis, ubi introducta sunt capitula clausa, mox ad primum beneficium apertum cum annexis iuribus, quibus canonici capitulares fruuntur, prae reliquis canonicis domicellaribus et tempore et ordine prioribus admitti debeat* e)?

S. 3.

Videntur quidem hoc in casu pro iure precistae imperialis in medium proferri posse plura argumenta, primo obtutu haud spernenda, et quidem:

a) Innum argumentum suppeditat ipse tenor diplomatis precum imperialium collatiui, cui ab antiquis retro temporibus inserta leguntur verba: *De eo (precista) prouideatis, ponendo eum in pacifica et quieta possessione, stallum in choro, et locum in capitulo ei assignando cum plenitudine iuris cano-*

A 3

nici

e) Ex pluribus, quos occasione praesentis thematis euolui, scriptoribus catholicis propositam quaestionem, ast nonnisi incidenter, ex veris tamen ac genuinis principiis tetigerunt IOAN. ANDR. BRAND in *cit. Diss. de iure caesareo primariorum precum*, C. 5. §. 10. FRANC. ANTON. DÜRR in *Disquis. inaug. Can. de Capitulis clausis ecclesiarum tam cathedralium quam collegiatarum in germania*, §. 29. Moguntiae 1763.

nici et fructuum perceptione qualibet contradictione cessante f) precista itaque vi diplomatis indubitata habet intentionem, ut mox in pacifica et quieta possessione praebendae vacantis ponendus, stallus quoque in choro, et locus in capitulo ei assignandus sit cum plenitudine iuris canonici et fructuum perceptione, et ut nulla aduersus eum audiatur contradictio. Ius itaque precibus indefinite quaesitum est precistae ad primum beneficium vacans cum adnexo loco in capitulo, et stallo in choro. Nullatenus igitur ei obstat exceptio capituli clausi, quin debitis instructus requisitis mox capitulum accedere, his autem nondum instructus optare saltem postere primam praebendam vacantem, ab ipso tamen capitulo tamdiu maneat exclusus, donec sibi de debitis prouiderit requisitis, quibus autem comparatis et ad ipsum quoque capitulum absque morae vltioris dispendio, et qualibet contradictione cessante admitti debeat.

b) Ius primarum precum imperialium inter praecipua caesaris augustissimi reservata spectat, qui autem statuti ecclesiarum, nisi expresse ab ipso sint confirmata, neutquam tenetur, id quod inter alia confirmare videtur ipsa adeo praxis et observantia imperii, dum varia in fauorem precum imperialium allegari possunt praeiudicia, inter quae notatu dignum hoc loco est conclusum consilii imperialis aulici datum in causa precistae caes. ROTHII contra capitulum Vechtense g).

c) Ne-

f) Occurrunt illa verba in nouissimis etiam diplomatibus. Videatur in specie diploma precum ab Imperatore LEOPOLDO II. datum ad Ecclesiam collegiatam N. Diaecesis coloniensis die 27. Febr. 1791. apud HEDDERICH in Elem. iuris Canonici P. 4. n. 20. pag. 268 seq.

g) exhibet illud GEORG. HENR. AYRER in Diss. *de iure primarum precum* in append. n. 48. cuius verba sunt: *bevorab da die — angezogene, aber von Kaiserl. Majestät nicht confirmirte vermeintliche Sta-*

c) Neque consuetudo, neque statutum ecclesiae particulare vnquam introduci, aut cum effectu allegari potest in diminutionem iuris, quod Caesari ab antiquissimis retro temporibus reseruatum est, et ex cuius gratia nunc precista iure quaesito vtitur, cum in praeiudicium tertii ius quaesitum habentis aliquid statuere vetent primae et communissimae iuris regulae.

d) Denique hanc sententiam quoque tuentur Icti magni nominis, et in iure praesertim publico versatissimi^{h)}, quorum auctoritati absque grauissimis rationibus refragari esset de se praesumptionis nimiae indicium.

§. 4.

Ast omnibus his pro tuenda affirmatiua in medium adductis argumentis, vtut primo obtutu speciosa satis appareant, haud obstantibus praeferenda omnino est sententia contraria, pro qua multo validiora et solidiora pugnant ecclesiarum germanicarum fundamenta; nam

1) pre-

Statuta und Gewohnheiten — das allerhöchste reseruatum caesareum maiestaticum primariorum precum — weder schwächen, noch weniger in einigen seinen effectibus über den Haufen werfen können; auch die Natur und Eigenschaft dieses allerhöchsten kaiserlichen Vorrechts mit sich bringe, daß selbiges indistincte in quocunque mense seinen effectum plenarium, quoad dignitatem, personatum, administrationem et officium, auch besonders quoad fructuum perceptionem (wenn die optirte praebende, wie hier, fructifera ist) nulla contradictione obstante bey allen Seiftern jederzeit vollkommen haben müßte, und durch das Senium eines oder des andren Canonici, oder durch andere solche unerhebende Einwendungen nicht entkräftet werden möge etc.

h) PRESSINGER in vitriario illust. T. 3. p. 98. TITIVS Specim. iur. publ. L. 3. C. 6. §. 81. AYRER in cit. Diss. de iure primariorum precum p. 188.

1) precista imperialis aequae ac alius quisque Canonicus de nouo receptus indubie agnoscere et observare tenetur omnia alia statuta capitularia, quae v. g. circa aetatem, ordines sacros, residentiam, studium biennale, mores, natales, nobilitatem canonicorum etc. ¹⁾), sunt condita; nulla autem sufficiens ratio assignari potest, quae precistam omnibus aliis statutis capitularibus subiectum eximat praecise ab observantia illius instituti, quo qualitas capituli clausi definita, et certus inter domicellares capitulum accedendi ordo est introductus; supponitur enim institutum hocce neutiquam ex odio in praecistam actu forte praesentatum concepto, aut animo ei nocendi emanasse, sed potius ita comparatum esse, ut adhibitis debitis requisitis ²⁾) et tempore, ubi de nullo adhuc praecista imperiali cogitatum est, ob solam causam manifestae necessitatis ecclesiae per unanimiam vel maiora saltem capitularium vota constitutum, et a legitimo superiore ecclesiastico, qui secundum dispositionem iuris Canonici communis nullus est alius, quam Papa vel Episcopus diaeceseos ³⁾), praevia causae cognitione fuerit confirmatum.

2) prouisi a sede apostolica, vel sedis huius indultario ⁴⁾) tenentur, aliorum beneficiandorum adinstar, sese in omnibus

i) Etiam quoad annos carentiae vi statutorum Ecclesiae introductos, quod argumentum pro more suo, id est: egregie illustravit FRANC. ANTON. DÜRR in *Diss. de Annis Carentiae Canonico-rum Ecclesiarum cathedralium et collegiarum in germania*. §. 20. pag. 86. seq. Moguntiae 1772.

k) quid ad validitatem statutorum capitularium in genere, et quid in specie ad capitulum clausum legitime constituendum requiratur, exponit DÜRR in *cit. Diss. de annis Carentiae*. §. 18. p. 80. — et in *disquisitione supra iam cit. de capitulis clausis*. §. 27. lit. a) p. 122.

l) Conf. C. 8. et 9. x de constit. C. 9. x de consuetud.

m) De iuribus indultarii sedis apostolicae nouissime egit IOAN. PHILIP. GREGEL in program. De iure beneficia reseruatavi
in-

bus accomodare moribus et statutis ecclesiarum legitime introductis, ita, vt in ecclesiis, vbi domicellares sunt aut capitula clausa vigent, postremi inter domicellares habeantur, et iis, qui antiquiorem vel ab Episcopo vel alio legitimo collatore expectatiuam habent, indistincte postponentur; plus autem iuris precista imperialis in regula sibi spectata legum analogia arrogare haud potest, quam prouisus apostolicus; cum enim preces imperiales in effectu nihil sint aliud, quam mandata de prouidendo Caesarea, haec autem originetenus vniue ex imitatione precum papalium ⁿ⁾ seu mandatorum de prouidendo pontificiorum sint enata, consequens omnino est, nec plures, nec maiores praerogatiuas, secundum morem cogitandi et inferendi ordinarium, posse praetendere precistam imperialem, s. mandato de prouidendo cae-

indulti conferendi. Wirceburgi 1791. de coetero constat, literas prouisionis apostolicae expediri quoque in forma amplissima, et cum iisdem fere clausulis, quibus literae precum imperialium sunt munitae, et tamen illas haud aliter admitti, quam secundum statuta et obseruantias ecclesiarum, nullumque a sede apostolica vel eius indultario prouisum sese liberare posse ab ordine et praerogatiua senii inter domicellares per obseruantiam vel statutum introducta.

- n) Conf. Thomassin. de vet. et nou. eccles. discipl. P. 2. l. r. C. 54. §. 1. ESPEN in Iur. Eccles. viii. P. 2. T. 25. C. 9. §. 20. BOEHMER in iur. eccles. protest. L. 3. T. 5. §. 99. seq. KEUSSEL. in institut. vet. ac mediae Eccles. politiac. L. 2. C. 9. §. 347. BRAND in cit. Diss. de iure caesareo primariorum precum. C. I. §. 13. seq. FRANC. ANT. DÜRR in Diss. de beneficio ecclesiastico auctoritate episcopali legitime permutato, ad effectum precum primariorum imperialium haud vacante. C. 2. n. 3. p. 5. Mog. 1773.

B

caesareo munitum, quam instructo mandato de providendo pontificio competunt ^{o)}).

3) Ipsum pacis westphalicae instrumentum in omni precista requirit habilitatem secundum statuta praescripta, totumque reservati huius caesarei primarum precum exercitium ad normam statutorum et observantiae ecclesiarum expresse adstringit ^{p)} sententia itaque contrarium adstruens contra ipsas adeo leges imperii fundamentales impingit.

4) Neque metuendum etiam est, augustissimos imperatores simile quidpiam contra mores et statuta ecclesiarum esse vel praetensuros unquam, vel praetensum a precista probaturos, cum ipsi tanquam supremi et nati particularium etiam ecclesiarum germanicarum advocati vi capitulationum ^{q)} omnia iura, statuta, et laudabiles consuetudines ecclesiarum intemeratas servare, et contra illegitimos quorumcunque impetus defendere teneantur; ut igitur et in specie capitulorum clausorum statuta ex eodem fundamento sarta

o) Hoc argumentum in simili casu prosecutus est DÜRR in cit. ultimo loco Diss. C. 2. n. 3 p. 7. seq. coeterum sicut nulla regula est sine exceptione, sic etiam hic accidere potest, ut in una vel altera ecclesia, in qua viget capitulum clausum, per modum exceptionis a regula, vi consuetudinis et specialis observantiae, praecista caesareus gaudeat singulari et maiore prae aliis beneficiatis praerogativa, cuius rei exemplum attulit DÜRR in Disquis. cit. de capitulis clausis. §. 29. p. 134.

p) Art. 5. §. 18—26. HEDDERICH in Elem. iur. Can. P. 3. T. 5. §. 33. n. 5.

q) Conf. capit. caesar. nou. art. 14. §. 1. vbi caesar augustissimus capitulis ecclesiarum germanicarum iurat protectionem statutorum.

sarta tecta conseruare obligentur, idque muneri eorum praepriis congruat, prona inde consequentia deducitur.

5) Accedit, ipsis quoque regulis iusti aperte refragari sententiam eorum, qui contrarium tuendum sibi praesumunt, dum clarissima domicellarium tempore priorum, et actu iam ecclesiis adscriptorum iura interuenterentur, si precista, misso ordine inter domicellares recepto, et hactenus seruato, mox per saltum omnes illos transilire, et ad locum capitularem sese protrudere vellet, vbi tamen nec ex fundatione beneficiorum, nec ex consuetudine ius eiusmodi exoticum ipsi competit.

6) Denique sententiam hanc confirmat inconcussa Capitulorum et Ecclesiarum germanicarum obseruantia *).

§. 5.

Haud difficilis quoque est responsio ad argumenta §. 3. in contrarium adducta; et quidem

ad a) verba diplomatum caesareorum *) ad terminos habiles reducenda, et intelligenda sunt saluis exceptionibus in
B 2 iure

r) Vix enim vllum allegari poterit exemplum de precista imperiali ad capitulum clausum mox admissio, sed tales precistae in ordine domicellarium fiunt vitimi, nec per saltum promouentur ad capitulum, sed si seniores, et priores tempore domicellares capitulum accesserint, et ordo nunc ipsos tangat, ad capitulum demum admittuntur, prout de continua huius rei praxi variis in ecclesiis testatur cit. DÜRR de capitulis clausis p. 132.

s) Adhaec verba simul notat BRAND in cit. Diss. C. 5. §. 10. ea ex odiosa indultorum pontificiorum amplitudine esse desumpta, nec

iure, et in ipsis adeo legibus imperii, harumque analogia non minus, ac continua Ecclesiarum praxi fundatis; ex iisdem enim diplomatibus et horum tenore liquido etiam constat, ius precum primariorum imperatori ex antiqua consuetudine competere, imo, vti supra iam in ingressu huius programmatis animaduersum est, aliud fundamentum huius reseruati praeter inueteratam consuetudinem, ne ab ipsis quidem augustissimis concedentibus, in diplomate precum allegari; constat autem ea, quae ex obseruantia, aut inueterata consuetudine vnice deducuntur, iura Caesaris reseruata vltra consuetudinis aut obseruantiae limites extendi nullatenus posse, vapulat igitur argumentum, pro iure praestitae imperialis ad primam praebendam capitularem vacantem in capitulo clauso, petatum ex verbis diplomatis caesarei, quo magis consuetudo vel obseruantia ecclesiarum germanicarum vniuersalis ignoratur, vi cuius beneficiati a Caesare praesentati per saltum ad capitulum admitti, et sic omnibus aliis conbeneficiatis senioribus et tempore anterioribus praeferrere debeant, et si forte etiam in vna vel altera Ecclesia particulari sit consuetudo, vi cuius praestitae, non attenta inter domicellares senii praerogatiua, ad locum capitularem hactenus per saltum admissi sint, id tamen aliis Ecclesiis nihil potest inferre praepiudicii, cum vna Ecclesia iuri suo renuntiare queat, quin ad similem renunciationem aliae obligentur, et nonne, si tamen tenoris, aut formulae diplomatum caesareorum ratio aliqua haberi velit, haec expresse ad beneficia tam *cum*, quam *sine cura*, tam *saecularia*, quam *regularia* ius primariorum precum expresse, extendit?
quem

nec simile quid in diplomatibus RUDOLPHI I. CAROLI IV. WENCESLAI, et SIGISMUNDI, nec in Decreto Concilii Basiliensis de a. 1437. ratione primariorum precum SIGISMUNDO transmissio referri.

quem autem latet, beneficia curata non minus ac regularia vi praxeos, et vniuersalis fere per germaniam consuetudinis contra expressum diplomatis tenorem a iure primarum caesaris precum esse excepta ^{t)}, non enim cancellariae imperialis aulicae officiales in expeditione diplomatum et literarum caesarearum a formulis antiquis et semel receptis facile recedunt, vt proinde asseri indistincte non possit, contrarium eius, quod diplomata caesaris continent, haud assumendum esse. Enim vero, quis ignorat, in literis sic dictis panicalibus vel vitalitii ^{v)} caesareis similes formulas occurrere plus iusto extensas, et quibus vsque adeo asseritur, augustissimo integrum esse, cuilibet foundationi ecclesiasticae in S. R. I. laicum quendam eo fine praesentare.

B 3

vt

t) Conf. SCHMIDT in institut. iur. eccles. germ. P. 2. C. 2. S. 1. §. 259. not. * et ***. HEDDERICH in Elem. iur. Can. P. 3. T. 5. §. 34. n. 7. BRAND in cit. saepe Diss. de iure Caesareo prim. prec. C. 5. §. 4. et 6. p. 143 et 147. ibique alleg.

v) Literae hae etiam *alimoniales caesareae*, item *hypostaticae caesareae* vocantur, de hoc argumento praecipue ex nouissimis conferri merentur Anonymus sub Tit. *das Rechte der Brodbriefe und der ersten Bitte ist ein Reservat des Kayfers, gegründet in einem alten Reichsberkommen, beschaffen wie andre aus des Kayfers Machtvollkommenheit herfließende Vorrechte, erörtert in dem R. und in dem W. Frieden, anwendbar bey un- und mittelbaren Stiftern, Klöstern und allen übrigen geistl. Stiftungen, vereinbart mit dem heutigen Gebrauch, und mit den verschiedenen Meinungen eines BRAND, SCHNEID und SPITTLER, 1784.* CAR. BONELLI *Abhandlung von dem Kayserl. Rechte, Panisbriefe zu erteilen. Wien 1784.* Iustus CHRISTIAN. LUD. DE SCHELLWITZ de caesareo iure literas panicales concedendi. Ienae 1785. plures alios, qui de imperatoris iure literas alimoniales dandi scripserunt, nominat idem excellent. vir DE SCHELLWITZ in progr. de dominorum territ. iure literas vitalitii concedendi Ienae mense Sept. 1784. edito §. 2. not. f.

vt ipsi alimenta ad dies vitae porrigi debeant *)? anne idcirco statuendum, augustimo caesari competere ius dandi literas pauciales indefinitum? numne fundationes ecclesiasticae s. mediatae s. immediatae in imperio propterea simpliciter et indistincte obligatae sunt, vt praesentatum a caesare (praebendistam laicalem vocant) nulla habita ratione consuetudinis aut obseruantiae contrariae admittere, eique de victu et amictu necessario vi eiusmodi literarum caesarearum providere teneantur! in regula quidem tabularum caesarearum tenori, quia pro illis praesuntio veritatis militat, standum est; at, quoties de vno vel alio capite tenoris, vti hactenus de praesenti capite satis superque factum est, contrarium ostendi potest, omnia alia statuenda sunt.

ad b) Neque Capitulatio, qua iurium et statutorum capitularium in ecclesiis germanicis protectorem se futurum aduersus quoscumque turbatores et inuasores spondit caesar, nec sanctio Pacis westphalicae supra allegata, qua ad obseruantiam statutorum et Canonum in exercitio obligatur augustissimus concedens, inter statuta a Caesare expresse confirmata, et ea, quae non expresse sunt confirmata, distinguit; eiusmodi itaque distinctio, lege ipsa non distinguente, gratis adstruitur. Accedit, statuta, de quibus hic sermo est, talia esse, quorum cognitio et confirmatio nequiquam

x) Haec verba occurrunt in literis panis caesareis die 17 Iul. 1782. expeditis, quas cit. BONELLI in appendice sub n. 17. exhibuit. coeterum et huius reservati caesarei, literas panis concedendi, vnicum fundamentum esse obseruantiam, probant verba capitul. caesar. art. 1. §. 9. vbi promittit caesar, alimoniales se literas ad ecclesias et monasteria germaniae non directurum esse, nisi quatenus in quieta iuris huius possessione vel quasi sit constitutus.

tiquam ad Caesarem, sed vi principiorum iuris Canonici y) vnice et priuatiue ad superiorem ecclesiasticum spectet; quis igitur incicias adhuc ibit, vanum et inanem esse non factae ab imperatore confirmationis statutorum capitularium praetextum? Neque etiam ex senatus imperialis aulici conclusis, inter quae autem illud, quod ex AYRERI diss. supra §. 3. not. 2) allatum est, de alio plane casu loquitur; obseruantia vniuersalis deduci potest, nam 1mo constat, principia consilii imperialis aulici in diiudicandis causis primariarum precum eo inclinare, vt pro extensione reseruati huius caesarei, et plerumque in fauorem precistarum ferantur sententiae 2); 2do conclusa eiusmodi, si in rem iudicatam transierunt, aduersariis haud maiorem vtilitatem praestant, quam ii, qui in alia quacunque particulari obseruantia probanda versantur, ab aliorum iudiciorum sententiis vires rei iudicatae adeptis expectare queunt, quippe quae ius tantum inter

y) Supra iam dictum est, quod ad capitulum clausum legitime constituendum vigore c. 8. et 9. x) de constit. et c. 9. x) de consuetud. confirmatio episcopalis vel pontificia requiratur. Sic quoque iuris cuiuscunque analogia secum iam fert, confirmationem esse actum iurisdictionis, quem solummodo exercet ille, cuius cognitioni et iudicio subest illud negotium, super quo petitur confirmatio; ita magistratus ciuiles confirmant negotia ciuilia, actus feudales confirmant iudices feudales etc. consequenter et ad iudices ecclesiasticos spectat, confirmare negotia ecclesiastica, inter quae autem indubie statuta de introducendo Capitulo clauso sunt referenda.

2) Imo licet regula sit, senatui imperiali aulico potestatem competere, in causis iura reseruata caesarea concernentibus sententiam ferendi, notat tamen excell. de SCHELLWITZ cit. l. §. 7. regulam hanc ad casum, vbi de eo: anne reseruata illa plus iusto extendantur? non sine grauissimis rationibus controuertitur, haud esse preferendam.

inter litigantes faciunt ^{a)} neque enim vno vel altero Capitulo ob causam particularem plus iusto concedente, et iuribus suis renunciante, hoc in consequentiam mox trahi, et in praeiudicium aliarum ecclesiarum, ne et hae iure suo vtantur, allegari potest ^{b)}.

ad c.) Multo minus, stante hac sententia, ius quaesitum vel Caesaris, vel praecistae imperialis vlllo modo laeditur; quae quidem exceptio tunc forte locum inueniret, si, antequam clauderetur capitulum, praecista actu praesentatus, sed nullo adhuc beneficio ob defectum aperturae prouisus adesset; hoc enim in Casu, cum ius indubie quaesitum esset praecistae ob preces iam intimatas, dubio caret, quod in eius praeiudicium claudi haud posset capitulum, nisi libere consentiret; secus autem est in nostro casu, vbi sermo est de capitulo ante praesentationem praecistae imperialis ob manifestam ecclesiae necessitatem clauso, et sic de tali statuto, vi cuius onus futurum indistincte omnibus imponitur ad Ecclesiam admittendis, et cui se praecista imperialis deinceps praesentandus subtrahere eo minus valet, quo certius onus hoc commune omnibus pro bono ecclesiae impositum, ab omnibus quoque neocanonicis supportandum; et si praecista imperialis, aliorum neocanonicorum adinstar frui velit omnibus ecclesiae Emolumentis, communia quoque vt ferat onera, est necesse.

ad

- a) L. 63. ff. de re iud. et L. 2. C. quib. res iud. non noc. IOH. BALTHAS. WERNHER P. 7. obs. 7. n. 14. et obs. 176. in resp. ibid.
- b) Non dubitandum etiam est, quin conclusis et rescriptis consilii imperialis aul. in eiusmodi causis exaratis exceptio sub et obreptionis opponi, nec non aliarum quoque germanicarum ecclesiarum assistentia ob commune earum interesse implorari, et ita causa communis fieri, imo pro circumstantiis ob grauamen ecclesiarum commune recursus ad comitia institui possit. DURR. in cit. Diss. de annis Carentiae §. 20. in f. p. 92.

ad d.) Denique argumento ab auctoritate Doctorum desumpto coeteris paribus vim suam relinquo c), neque enim laudibus virorum, qui tanti sunt nominis, et in nostro iure publico immortalis memoriae, vllatenus detrahere praesumo, id solum moneo, et indubitatum puto, plus roboris in substrato casu soli eorundem auctoritati et testimonio haudquaquam inesse, quam rationes hactenus deductae pro affirmante decisione quaestionis propositae evincunt.

Sed conuerto me nunc ad indicenda solemnia inauguralia nobilissimi et clarissimi honorum Doctoralium Candidati

Dni. IOANNIS HENRICI GODOFREDI KAVPISCH
 QVERFVRTENSIS,

qui, quae ad natiuitatem eius, ac res suas feliciter hactenus ac laudatissime peractas spectant, ipse sequentibus verbis aperuit:

Ego, IOANNES HENRICVS GODOFREDVS KAVPISCH,
 natus sum Querfurthi, anno huius seculi septuagesimo secundo d.
 XXIX. mensis Maii, parentibus honestissimis, patre IOANNE LEON-
 HAR-

c) Equidem auctoritati, et priuatis opinionibus Doctorum, modo iuri aperto non refragentur, eam saltem in regula inesse vim, vt sententiae cuidam adferant speciem veritatis, eamque, coeteris paribus, ad minimum probabilem reddant; imo standum etiam omnino esse opinionibus Doctorum, et instar legum accipiendas, vbi nempe communes illae sunt, et validis nituntur rationibus, haud ignoro; ast tamen et de coetero non minus ex iure notum est, vnius vel plurium etiam Doctorum auctoritati et opinioni priuatae, aliis non minoris famae doctoribus in contrariam sententiam euntibus, haud tribuendum esse plus ponderis, quam rationes ab iisdem allegatae probant, conf. STRYCK. in vs. mod. L. r. T. 3. §. 13.

C

HARDO CHRISTIANO KAVFISCH, Praefecturae Electoral. Saxon. Querfurtensis et Sittichenbachiensis Iustitiae Administratori perquam meritissimo, et matre IOANNA FRIEDERICA SCHOMBVRGK, qua nihil vnquam erat festiuius, amabilius nec longiore vita dignius, iam iam multis abhinc annis, maximo meo cum dolore atque tristitia, acerbo trisrique fato mihi abrepta. Quo vtroque parente, nullo modo meliorem meique amantiorem nancisci me potuisse, gratissimo animo profiteor. Teneros aetatis annos in domo paterna, curae potissimum ac disciplinae Candidati cuiusdam, cui nomen erat HILLIGER, traditus, exegi. Postea vero cum iam memoratus ille Hilliger ad alium se contulerat finem, curae ac disciplinae M. SCHIRLITZII, praesenti munere Pastoris fungentis, cuius memoria mihi adhuc sancta est et permanebit, creditus eoq. vitae duce ac comite per spatium aliquot annorum sum vsus. Adultior factus Rectorem Lycei Querfurtensis M. RHOSTIVM virum probitate morum, ingenii elegantia, cunctoque litterarum genere monstrabilem, praeceptorem sum nactus. Spatio vero vnus anni, per quod mihi, eo duce, me mirum in modum in literis altioribus perfectiorem reddere contigerat, praeterlapso, in flore aetatis, summa consecutus, si eius virtutes maturuissent, repentina immaturaque morte extinctus est. Post obitum mihi perquam acerbum huius egregii ac venerabilis viri, qui adhuc in memoria mea viuit viuetque semper, et cuius in me collata beneficia nunquam non, dum vita suppetet, animo meo erunt infixa, praeceptore, Rectore TAGK, viro quoque praestantissimo, sincerissimo atque doctissimo, qui bonae mansuraeque famae praesumptione perfruitur, certusque posteritatis cum futura gloria viuit, per quinquennium vsus sum. Cui, quantum debeam, ipse sentio, cum me per omne illud tempus non modo liberalissime tractarit, omnique humanitate ac benevolentia prosecutus sit, sed bonis etiam artibus ac litteris summa cum fide et diligentia erudiuerit. Ita instructus et praeparatus anno MDCCXCI. a BECKIO, tunc temporis Rectore Academiae Lipsiensis Magnifico, numero ciuium academicorum

rum Lipsiensium sum adscriptus. Iam philosophiae imprimis, vt par est, operam dare coepi, ideoque scholis HEIDENREICHII atque SEIDLIZII primo anno interfui; in historia vero WIELANDVM atque HILLSCHERVM elegi. Quoniam autem mihi potissimum erat animus, me iuris studio consecrandi, Iurisconsultorum celeberrimorum scholas adii, atque SAMMETVM, SCHOTTVM, FLECKIVM, BIENERVM, EINERTVM, ZIZMANNVM, ac, qui mihi ius Saxonicum tradidit STOCKMANNVM audiui. Studiis academicis rite absolutis, sub praesidio RAVII, Supr. Curiae Prou. et Fac. iurid. Lips. Adsess. Pandect. Prof. Publ. Ord. et Eccles. Cathedral. Numburgens. Canonico, d. XI. Aug. anno huius seculi XCIV. disputationem publicam habui, paulo post a Comite Palatino illustr. ERHARDO Notarius Publ. Caesar. sum creatus, moxque examen quod pro praxi vocant subii, eoque feliciter superato, me Querfurthum in aedes contuli paternas. Speciminibus dein pro Aduocatura consuetis ac necessariis initio praeteriti anni a me rite editis et elaboratis, nec non a Supremo Regimine Dresdensi approbatis, iam summos in iure honores petere non dubitavi.

literis ordini nostro transmissis ad consueta admitti specimina modeste petiit, cui laudabili petito annuere nulli dubitauimus. Quare cum in examine rigoroso non solum textus ex vtroque iure ad resolendum praescriptos scite enodaerit, sed et ad quaestiones ipsi propositas insigni cum promptitudine, ac eruditione responderit, sicque adquisitam legum scientiam ordini nostro abvnde probauerit, admissionem ei ad reliqua specimina e cathedra publica edenda vnanimi calculo decreuimus. Nunc in eo est, vt et his specimi-

cimibus praestitis aditum sibi ad supremos in utroque iure honores patefaciat quem in finem proxima die XIII. mensis Iulii in lectione Cursoria L. 3. ff. de Constit. Princip. interpretabitur, eaque finita Dissertationem suam:

De iuribus circa dotalitium viduae praeprimis nobili Saxonicae competentibus,

publice tuebatur, quibus actibus solemnibus ut academiae proceres et cives haud grauatim interesse velint, officiose oro, rogoque public. sub Sigillo Facultatis iuridicae d. X. Iulii MDCCXCVI.

Erfurt, Diss., 1783-1801 I

X 2386945

Inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

1796,1 13

FACULTATIS IURIDICAE
DECANVS
FRANC. MAVRITIVS BACHMANN
ICTVS

EMINENTISS. AC CELSISS. PRINCIPIS ELECTORIS MOGVNTINI CON-
SILIARIVS REGIMINIS ACTVALIS, MEMORATAE FACVLTATIS ADSES-
SOR, ET IVRIS PVBLICI TVM ECCLESIASTICI TVM
POLITICI PROFESSOR PVBL. ORDIN.

SOLEMNIA INAVGVRALIA

NOBILISSIMI AC CLARISSIMI IVRIVM
CANDIDATI

D. IOAN. HENRICI GODOFREDI KAVPISCH

QVERFVRTENSIS

DIE XIII. IVLII MDCCXCVI.

LOCO CONSVETO

PERAGENDA INDICIT.

PRAEMISSA DISQVISITIONE:

NVM IVS PRIMIS PRECIBVS CAESAREIS QVAESITVM SIT
PRECISTAE AD PRIMVM BENEFICIVM VACANS PRAE CANONICIS
DOMICELLARIBVS ORDINE PRIORIBVS IN ECCLESIA,
CVIVS CAPITVLVM EST CLAVSVS?

ERFORDIAE,

Typ. IO. CHRIST. GOERLING, ACAD. TYPOGR.